

13. Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin derslerinde dijital imkânlardan faydalanma düzeyleri

Salim PİLAV¹

Burcu TUNAY²

APA: Pilav, S. & Tunay, B. (2023). Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin derslerinde dijital imkânlardan faydalanma düzeyleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö13), 244-259. DOI: 10.29000/rumelide.1379155.

Öz

Günümüz şartlarında insanın bulunduğu her ortamda teknolojiye ihtiyaç duyulmaktadır. Gerek aile içinde gerek sosyal çevrelerde ve gerekse eğitim amacıyla her birey kendini isteyerek ya da istemeden dijital ortamların içerisinde bulmaktadır. Öyle ki dijital imkânlardan faydalanamayan bireyler çağın dışında kalmış ve çağı yakalayamamış kişiler olarak değerlendirilmektedir. Bu minvalde eğitim ortamlarında öğrenciler ve öğretmenlerin kullandıkları dijital imkânlar yadsınmamalı, geliştirilmeli ve desteklenmelidir. Bu çalışmada aktif olarak çalışan Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin derslerinde dijital imkânlardan faydalanma düzeylerinin tespit edilmiş amaçlanmıştır. Araştırma için alanyazın taraması ile durum tespiti yapılmış; yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanarak söz konusu öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Veriler içerik analizi yöntemi ile işlenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin büyük çoğunluğunun derslerinde sosyal medyadan faydalandığı, dijital imkânları kullanarak şiir dinletileri yaptığı, dört temel dil becerisini geliştirmek için dijital mecraı yeterince kullandıkları anlaşılırken, öğretmenlerin önemli bir kısmının ders kitaplarındaki dinleme metinlerinin yetersiz olduğunu düşündükleri, buna mukabil dinleme becerisini geliştirmek ve anlama düzeyini artırmak için yeterince dijital imkânlardan yararlanmadıkları, telaffuz problemlerini düzeltmek için dijital imkânlardan yine gereğince faydalanmadıkları anlaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların tamamının, istenilen görsel ve sesli içeriğe hızlı ve kolay ulaşabilmesi, çocukların ilgisini çekmesi, zamanın ve içeriğinin öğretmen tarafından ayarlanabilmesi gibi nedenlerden dolayı internette faydalandıkları görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Türkçe öğretmenleri, Türk dili ve edebiyatı öğretmenleri, sosyal medya, dijital imkân, dört temel dil becerisi

Turkish and Turkish Language and Literature teachers' level of utilization of digital opportunities in their lessons

Abstract

In today's conditions, technology is needed in every environment that a person is in. Every individual finds themselves in digital environments willingly or unwillingly, whether it be in their family, social circles, or for educational purposes. In fact, individuals who cannot benefit from digital opportunities

¹ Doç. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı (Ankara, Türkiye), spilav@aybu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-5141-6282 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 05.09.2023- kabul tarihi: 23.10.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1379155]

² YL Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi ABD (Kırıkkale, Türkiye), bpamuk88@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9560-1447
ETİK: Bu makale için Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Başkanlığınca 18.04.2023 tarihli, 04 sayılı kararlar ve oybirliğiyle etik uygunluk raporu verilmiştir.

appear as people who are left behind the times and cannot keep up with the current era. In this regard, the digital opportunities used by students and teachers in educational environments should not be ignored, but rather should be developed and supported. The aim of this study was to determine the level of utilization of digital opportunities in the classes of Turkish Language and Literature teachers actively working. A situation analysis was conducted through a literature review for the research, and the opinions of the aforementioned teachers were obtained through a semi-structured interview form prepared for this purpose. The data was analyzed using content analysis method. The research findings indicate that a large majority of teachers utilize social media in their lessons, making use of digital resources to conduct poetry recitals and effectively enhance the four fundamental language skills. However, a significant portion of teachers believe that the listening texts in textbooks are insufficient, and as a result, they do not adequately leverage digital resources to improve listening skills and comprehension levels. It is also evident that they do not fully exploit digital opportunities to address pronunciation issues. Additionally, all participants in the study utilized the internet due to reasons such as easy and quick access to desired visual and auditory content, capturing students' interest, and allowing teachers to control the timing and content according to their needs.

Keywords: Turkish language teachers, Turkish language and literature teachers, social media, digital tools, four basic language skills

1. Giriş

Günümüz şartlarında kişilerin teknoloji ile yakından uzaktan bir bağ kurması kaçınılmazdır. Evde, sokakta, okulda, iş yerlerinde, alışveriş merkezlerinde ve hatta parklarda dahi teknoloji ile karşı karşıya olan insanlığı istemeden de olsa teknolojiyi yaşamına dâhil etmek durumunda kalmıştır.

Kişiler çağa yetişebilmek kaygısıyla teknolojik imkânlar üretmiş; yaş, cinsiyet, görüş, zaman vb. fark etmeksizin bu imkânlardan faydalanmaya başlamıştır. Zamanın gerisinde kalmak istemeyen günümüz insanının radyolarla başlayan dijitalleşme serüveni internetin uçsuz bucaksız dünyası ışığında son hızla gelişmeye ve ilerlemeye devam etmektedir.

Öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin teknoloji ile bütünleşmesi gerekliliği bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişim ile zaruri hale gelmiştir. Etkisinin fazlasıyla hissedildiği söz konusu teknolojilerden eğitim ortamlarında faydalanılmaması düşünülemez bir durumdur (Karoğlu ve Kocaman, 2016:179). Bir bireyin herhangi bir bilgiye ulaşması, kullanması, değerlendirmesi işlemleri sırasında teknolojiden faydalanması kaçınılmazdır. (Solak, 2012, s.2).

Günümüzde bilginin hızla çoğalması ve yayılması gibi teknoloji ve teknolojik gelişmeler de hızla ilerlemekte, çoğalmakta ve her alanda kendini göstermektedir. (Solak, 2012, s.1).

Her alanda ve her koşulda gelişerek kendini hissettiren dijitalleşme durumu Koronavirüs (COVID-19) pandemisi ile eğitim hayatının devamlılığını sağlayan bir avantaj durumuna gelmiştir. 2020 yılı başlarında kendini hissettiren salgın sebebiyle uzunca bir süre okullara gidemeyen öğrenciler için eğitim dijital ortamlara aktarılmıştır. Öyle ki eğitim politikaları düzenlenirken çağın gereklilikleri göz önünde bulundurulmalı; oluşturulacak yeni politikalar yeni ve bilimsel teknolojik gelişmeler ışığında hazırlanmalıdır (Aksoy ve arkadaşları, 2021, s.861).

Günümüzde dijital teknolojilere dayalı öğrenme sürecini geliştirmek, gerekli fiziksel ve teknik donanımları sağlayabilmek için çeşitli projeler gerçekleştirilmektedir. Öğretmenlerin etkin bir şekilde bu teknolojilerden faydalanabilmeleri için de hizmet içi eğitimler verilmektedir (Avcı, 2013, s.21).

Türkiye de, söz konusu teknolojik gelişmeleri eğitime yansıtma ve bununla ilgili politikalar geliştirmek amacıyla Dyned, Morpa Kampüs ve Vitamin gibi eğitim kaynaklarının yanı sıra en büyük bütçeli eğitim projesi kabul edilen “Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi” (FATİH Projesi) başlatılmıştır (Maden ve Önal, 2018, s.103). FATİH projesi ile öğrencilerin okulda veya istedikleri herhangi bir ortamda ders notlarına, ödevlerine erişebilmeleri kolaylaştırılmış ayrıca öğrenme süreci ile ilgili arkadaşları ve öğretmenleri ile paylaşım yapabilmeleri amaçlanmıştır.

Eğitim Bilişim Ağı (EBA), televizyon aracılığıyla her sınıf düzeyi öğrencilere ithafen düzenlenmiş sistem, özellikle pandemi döneminin önde gelen dijital eğitim imkânlarından olmuştur. Yine aynı dönemde sıklıkla kullanılan Zoom, Telegram, Skype, Hangouts, Messenger vb. programlar, internet aracılığıyla evlerimizi birer eğitim ortamı haline getirmiştir.

Bilgi patlaması ve bilgiye erişimde dijital teknolojilerin üstlendiği rol yadsınamaz bir gerçektir (Kozan ve Özek, 2019, s.108). Günümüzde eğitime ulaşmada, bahsedilen tüm imkânlar fazlasıyla kullanılıyor olmakla beraber internet, başlıca mecraı oluşturmaktadır. İnternet aracılığıyla istenilen bilgiye kolaylıkla ve istenilen zamanda ulaşabilen öğrenciler/öğretmenler çoğu zaman diğer mecralara yönelmeye ihtiyaç duymamaktadır.

İnternetin bir diğer önemli yönü ise sanal ortamlar oluşturmaktır. Sanal ortamlar canlı öğretim ve senkron biçimleri desteklemek ve aynı zamanda geri bildirimleri takip edebilmek için kurulmuş ortamlardır. Öğrenciler sanal ortamlarda ders dinleyebilmekte; öğrenciler ve öğretmenler metin ve ses ile etkileşim sağlayabilmekte, video ve görsel sunumlar hazırlayabilmektedirler (Alp ve Kaleci, 2018, s.58). Duyusal anlamda zengin bir içeriğe sahip olan bilgisayarlar aracılığıyla özellikle ilköğretimde öğretim programı daha somutlaştırılabilmektedir. (Solak, 2012, s.4).

Öğrenme öğretme sürecinde “öğretmen” ve “teknoloji” öğrenme-öğretme ortamının iki önemli öğesini oluşturmaktadır (Kurtdeğir Fidan, 2008, s.49). Günümüz eğitim ortamında öğretmenlerin ve öğrencilerin yeniliğe açık, araştırmacı, sorgulayan, bilgi teknolojilerini kullanmada yeterliliğini koruyan bireyler olması gerekmektedir. Nitekim Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri” kitapçığında (2017) da belirtildiği üzere “Öğretmen, öğretme ve öğrenme sürecinde bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin olarak kullanır.” ifadesine yer verilmiştir.

Dijital okuryazarlık, Türkçe dersi öğretim programında, öğretim programlarının genel amaçları ve perspektifi başlıklarında yer almaktadır. Programın yetkinlikler alt başlığında ise dijital yetkinlik açık bir şekilde verilmiştir. Türkçe dersi öğretim programının özel amaçları, öğrenme öğretme yaklaşımı başlıklarında da bulunmaktadır. Dijital okuryazarlık becerilerini gerektirecek konu ve metin türlerine bazı seçmeli temalarda ve metin türlerinde yer verilmektedir (Duran ve Özen, 2018, s.41).

Çalışmada Türkçe ve edebiyat öğretmenlerinin derslerinde dijital imkânlardan faydalanma düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Öncelikle alanyazın taranarak alanla ilgili çalışmalara yönelik durum tespiti yapılmıştır. Sonrasında aktif olarak çalışmakta olan Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenlerine

yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve sunulmuştur. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın modeli

Bu araştırmada grup içerisindeki kişilerin görüşlerini paylaşmaya odaklanan nitel araştırma, fenomenografi kullanılmıştır. Fenomenler hakkında bireylerin yaşamışlıklarına, algılarındaki farklılıklara odaklanan fenomenografide bireysel farklılıklar nedeniyle fenomenlerin tanımlanma biçimleri farklılık göstermektedir. Fenomenografi, bireylerin yaşam sürdürdükleri çevre içerisinde karşılaşmış oldukları fenomenler hakkında algıladığı, anladığı ve deneyimledikleri olguların neler olduğunu inceleyen bir araştırma yöntemidir (Çekmez vd., 2012, s.80) .

2.2. Katılımcılar

Bu araştırmanın çalışma grubunu devlet okullarında görev yapan Ortaokul Türkçe öğretmenleri ve Lise Türk dili ve edebiyatı öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki öğretmenler amaçlı örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme göre oluşturulmuştur. Bu örneklemede kolay ulaşılabilir katılımcılar seçilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.136). Katılımcılara yönelik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir. Araştırmaya katılım gösteren 10 öğretmenin isimlerine ve niteliklerine bakılmadan görüşmeye katılım sırası gözetilerek kodlar verilmiştir. Çalışma grubuna yönelik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1. Katılımcılara Verilen Kodlar ve Katılımcıların Özellikleri

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Branş
K1	34	Erkek	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
K2	31	Erkek	Türkçe Öğretmeni
K3	48	Kadın	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
K4	63	Erkek	Türkçe Öğretmeni
K5	32	Kadın	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
K6	50	Kadın	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
K7	52	Erkek	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
K8	60	Erkek	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
K9	29	Erkek	Türkçe Öğretmeni
K10	25	Kadın	Türkçe Öğretmeni

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğretmenlere ilişkin bilgiler sunulmuştur. Buna göre çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerden 4’ü Türkçe öğretmeni, 6’sı da Türk dili ve edebiyatı öğretmeni olarak belirlenmiştir. Yine çalışma grubundaki öğretmenlerin 6’sının erkek, 4’ünün de kadın olduğu görülmüştür. Mesleki deneyimini göstermesi bakımından yaş bir ölçüt olarak alındığında en genç dolayısıyla en az mesleki deneyime sahip olduğu düşünülen öğretmenin 25 yaşında, en tecrübeli öğretmenin de 63 yaşında olduğu gözlemlenmiştir.

2.3. Veri toplama araçları ve verilerin toplanması

Bir soru veya bir araştırma konusu hakkında derinlemesine bilgi edinmemizi sağlayan görüşme tekniğinde görüşme esnasındaki durumların birbiriyle ilişkilerinin nasıl olduğuna, çelişkilere ve tutarlılıklara bakılır (Büyüköztürk vd., 2021, s.158). Bu sebeple araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu, bir araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Hazırlanan görüşme formu alan uzmanlarına gönderilmiş onların yaptıkları değerlendirmeler sonucunda formlara son hâli verilmiştir.

Görüşme formunda kullanılan sorular şu şekildedir:

1. *Derslerinizde sosyal medyadan faydalaniyor musunuz? Hangilerinden faydalaniyorsunuz?*
2. *Dijital imkânlardan faydalanarak şiir dinletisi yapıyor musunuz? Hangi dijital imkânlardan faydalaniyorsunuz?*
3. *Telafluz problemlerini gidermek için dijital imkânlardan faydalaniyor musunuz? Fark ettiğiniz problemlerin üstesinden gelmek amacıyla öğrencilerinizi dijital araçlara yönlendiriyor musunuz?*
4. *Dinleme etkinliklerinde kitaplarda bulunan etkinliklerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Eğer yetersiz olduğunu düşünüyorsanız bunun için ne yapıyorsunuz?*
5. *Derslerinizde dijital imkânları kullanmanın çocukların anlama düzeyleri üzerine etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?*
6. *Dijital kitaplardan faydalaniyor musunuz? Öğrencilerinizi dijital kitaplara yönlendiriyor musunuz?*
7. *Dijital kitapların varlığının çocuklara okumayı sevdirmeye / kitabı sevdirmeye açısından faydalı olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?*
8. *Dört temel beceri bağlamında en çok kullandığınız dijital mecra hangisidir? Neden?*
9. *Radyo, televizyon, internet gibi sesli ve görüntülü mecraların hangisini kullanmayı daha çok tercih ediyorsunuz? Neden?*

Görüşmeler, bir araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş ve veriler farklı ortam ve yöntemlerle üç gün içerisinde toplanmıştır. Buna göre bazı öğretmenlerle yüz yüze görüşmeler yapılmış, veriler yazılı olarak kaydedilmiştir. Bazı katılımcılar ise görüşlerini yazılı hale getirerek dijital ortamda e-posta yolu ile araştırmacıya iletmışlerdir.

2. 4. Verilerin analizi

Araştırma kapsamında toplanan veriler “İçerik Analizi” yöntemi ile bir araştırmacı ve bir alan uzmanı tarafından çözümlenmiştir. İçerik analizi, yazılı ve sözel verilere, sonradan istatistik işlemlerin yapılmasını ve çeşitli olgu, kavram, durum, özellik veya değişken hakkında önemli bilgiler edinmeyi amaçlar. İçerik analizi var olan durumu var olduğu şekli ile açığa çıkarmayı amaçlamaktadır, yani amacı sosyal gerçeği açığa çıkarmaktır (Tavşancıl, Aslan, 2001, s.21). İçerik analizi için öncelikle katılımcı öğretmenler “K1, K2” şeklinde kodlanmıştır. Sözel olmayan dokümanı nicel verilere dönüştürmek, içerik

analizinin temel hedefidir. İçerik analizi; kontrollü yorum yapma, objektif ve nicel yollardan betimleme, metodolojik araç ve teknikler bütünü, önceden belirlenmiş ölçütlere göre inceleme, anlam çıkarma, açık talimatlara göre nicelleştirme işlemi, niteli nicele dönüştüren bir işlem, kavramların ölçülmesi ve belirli bir anlam çıkarılması için kategorilere ayrılması olarak ifade edilmektedir. (Tavşancıl, Aslan, 2001, s.21-22).

Yazılı kayda alınan görüşmeler, soru soru incelenip çözümlenmiş ve bu sayede güvenilir veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler gruplandırılıp kategoriler oluşturulmuş, bu sınıflandırmalara isimler verilmiş, belirlenen isimler süreç içerisinde tekrar incelenerek kontrol edilmiştir. Verilerden yola çıkarak oluşturulan sınıflandırmalardan sonra tablolar hazırlanmış, örnek teşkil edecek görüşler tablolara yerleştirilmiştir.

2.5. Geçerlik ve güvenilirlik

Araştırmada ulaşılan sonuçların güvenilir olması maksadıyla toplanan veriler araştırmacı ve bir uzman tarafından çözümlenmiştir. Daha sonra araştırmacı ve uzman ulaştıkları sonuçları mukayese etmiştir. Ulaşılan sonuçların yaklaşık % 90 oranında tutarlı olduğu görülmüştür. Bu oran araştırmada ulaşılan sonuçların Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik hesaplama formülü çerçevesinde güvenilir olduğunun açık göstergesidir.

3. Bulgular ve yorum

Görüşme formunda yer alan sorulara katılımcıların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda çalışmada aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

3.1. Derslerinde Sosyal Medya Kullanma Düzeylerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Derslerinizde sosyal medyadan faydalanıyor musunuz? Hangilerinden faydalanıyorsunuz?” şeklindeki ilk sorusu doğrultusunda toplanan veriler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Derslerinde Sosyal Medya Kullanma Düzeyleri

Tema	İfade edilen	Katılanlar
Faydalanmayanlar	Hayır, faydalanmıyorum. (K1)	
Sosyal medya eğitim gruplarından faydalananlar	Facebook materyal gruplarından, Whatsapp gruplarından, Telegram zümre gruplarından. (K2)	
Sosyal medyadan faydalananlar	YouTube(K3) Evet. YouTube, Instagram ve Twitter kullanıyorum. Orada öğrencilere faydalı içerikleri takip ediyorum ve paylaşıyorum.(K5) Faydalanıyorum. Öğrencilere çalışma notu vs. göndermek için Whatsapp kullanıyorum.(K6) Yararlanıyorum. Yazma becerilerini geliştirmek için kişisel blokları ve arkadaşları ile bir konu üzerine konuşabilmeleri için sosyal medya canlı yayınlarımı kullanıyorum. (K10)	K4,K7,K8, K9

Tablo 2’de “*Derslerinizde sosyal medyadan faydalanyor musunuz? Hangilerinden faydalaniyorsunuz?*” sorusu doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Çalışma kümesinde yer alan 10 öğretmen derslerde sosyal medya kullanma düzeylerini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda faydalanmayanlar, sosyal medya eğitim gruplarından faydalananlar ve sosyal medyadan faydalananlar şeklinde üç ana tema oluşturulmuştur. Faydalanmadığı ifade eden katılımcı sayısı 1(%10)’dir. Sosyal medya eğitim gruplarından faydalandığını ifade eden katılımcı sayısı 1(%10)’dir. Sosyal medyadan faydalandığını ifade eden öğretmen katılımcı 8(%80)’dir.

3.2. Dijital İmkânlardan Faydalanarak Şiir Dinletisi Yapma Düzeylerine Yönelik Bulgular

Araştırmanın “*Dijital imkânlardan faydalanarak şiir dinletisi yapıyor musunuz? Hangi dijital imkânlardan faydalaniyorsunuz?*” şeklindeki ikinci sorusu doğrultusunda toplanan veriler Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Dijital İmkânlardan Faydalanarak Şiir Dinletisi Yapma Düzeyleri

Tema	İfade edilen	Katılanlar
<i>Şiir dinletisi yapanlar</i>	Evet, yapıyorum. Akıllı tahtadan fon müziği ve şiire uygun görsel efektler kullanıyorum.(K1) Youtube’dan şairlerin kendi sesinden şiirler dinletiyorum. Çağdaş şairlerle ZOOM üzerinden online görüşmeler yapıyoruz. (K2)	K3,K4,K5, K6, K8, K9
<i>Şiir dinletisi yapmayanlar</i>	Okulumuzun konumu dolayısıyla şiir dinletisi yapamıyorum. Şiir dinletisi yaptığım zaman bilgisayar, projeksiyon makinesi, ses sistemi kullanmıştım.(K7) Dijital platform üzerinden şiir dinletisi yapmadım. Ancak, zoom üzerinden tanışma gerçekleştirdim.(K10)	

Tablo 3’de “*Dijital imkânlardan faydalanarak şiir dinletisi yapıyor musunuz? Hangi dijital imkânlardan faydalaniyorsunuz?*” sorusu doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Çalışma kümesinde yer alan 10 öğretmen dijital imkânlardan faydalanarak şiir dinletisi yapma düzeylerini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin verdikleri cevap doğrultusunda şiir dinletisi yapanlar ve şiir dinletisi yapmayanlar şeklinde iki ana tema oluşturulmuştur. Şiir dinletisi yaptığını ifade eden katılımcı sayısı 8(%80)’dir. Şiir dinletisi yapmadığını ifade eden katılımcı sayısı 2 (%20)’dir.

3.3. Telaffuz Problemlerini Düzeltmek İçin Dijital İmkânlardan Faydalanma Düzeylerine Yönelik Bulgular

Araştırmanın “*Telaffuz problemlerini gidermek için dijital imkânlardan faydalanyor musunuz? Fark ettiğiniz problemlerin üstesinden gelmek amacıyla öğrencilerinizi dijital araçlara yönlendiriyor musunuz?*” şeklindeki üçüncü sorusu doğrultusunda toplanan veriler Tablo 4’te sunulmuştur:

Tablo 4. Telaffuz Problemlerini Düzeltmek İçin Dijital İmkânlardan Faydalanma Düzeyleri

Tema	İfade edilen	Katılanlar
<i>Faydalananlar</i>	Özellikle dil tembelliği ve kelimelerin yanlış yerden çıkışları dikkati çekiyor. Bunun için diksiyon eğitimi veriyoruz. Bununla birlikte bazı diksiyon kurslarına veya Youtube	K3

	<p>üzerinden ses çıkış noktalarını göstermek adına videolar izliyoruz. (K2)</p> <p>Faydalanıyorum. Akıllı tahtayı kullanarak güzel okunan şiirleri, hikâyeleri dinletiyorum. Güzel okuma yapan insanların isimlerini vererek şiir dinlemelerini öneriyorum.(K7)</p> <p>Telaffuz problemlerini tekerleme söyleyerek ve bu tekerlemeleri kaydedip tekrar dinleyerek sorunun üzerine gidiyoruz. Sorunu kendi de fark eden çocuklar daha rahat bu sorunun üstesinden geliyor. (K10)</p>	
<i>Faydalanmayanlar</i>	<p>Telaffuz problemleri için dijital imkânları kullanmıyorum genellikle kendim sözel olarak telaffuz sorununu düzeltiyorum.(K1)</p> <p>Telaffuz probleminde bizzat devreye girip etkinlik yapıyorum. Dijital araç kullanmıyorum.(K9)</p>	K4, K5, K6, K8

Tablo 4'te "Telaffuz problemlerini gidermek için dijital imkânlardan faydalanıyor musunuz? Fark ettiğiniz problemlerin üstesinden gelmek amacıyla öğrencilerinizi dijital araçlara yönlendiriyor musunuz?" sorusu doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Çalışma kümesinde yer alan 10 öğretmen telaffuz problemlerini düzeltmek için dijital imkânlardan faydalanma düzeylerini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda faydalananlar ve faydalanmayanlar şeklinde iki ana tema oluşturulmuştur. Faydalandığını ifade eden katılımcı sayısı 4(%40)'tür. Faydalanmadığını ifade eden katılımcısı sayısı 6 (%60)'dır.

3.4. Dinleme Etkinliklerinin Kitaplardaki Yeterlilik Düzeylerine Yönelik Bulgular

Araştırmanın "Dinleme etkinliklerinde kitaplarda bulunan etkinliklerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Eğer yetersiz olduğunu düşünüyorsanız bunun için ne yapıyorsunuz?" şeklindeki dördüncü sorusu doğrultusunda toplanan veriler Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Dinleme Etkinliklerinin Kitaplardaki Yeterlilik Düzeyleri

Tema	İfade edilen	Katılanlar
<i>Yeterli olduğunu düşünenler</i>	Genellikle yeterli oluyor. Ancak dinleme konusu, gerek coğrafi gerek kültürel olarak öğrencilerin yabancıları oldukları konular ise o zaman you tube'dan yararlanıyoruz.(K4)	K1
<i>Yetersiz bulanlar</i>	MEB kaynaklarını kullanmıyorum. Dört temel becerinin yeterli düzeyde verilmediğini, anlama ve okuma üzerine daha fazla yoğunlaşıldığını görüyorum. Genellikle kendi kazanımlarım üzerinden ders işleyişini gerçekleştiriyorum. (K2) Hayır. Dijital platformlardan yararlanıyorum.(K3)	K6, K7, K8, K9, K10
<i>Dinleme etkinliği yapmayanlar</i>	Bir fikrim yok, çalıştığım okulda dinleme etkinliği yapmıyoruz ve MEB kitabı kullanmıyoruz. (K5)	

Tablo 5'te "Dinleme etkinliklerinde kitaplarda bulunan etkinliklerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Eğer yetersiz olduğunu düşünüyorsanız bunun için ne yapıyorsunuz?" sorusu doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Çalışma kümesinde yer alan 10 öğretmen dinleme etkinliklerinin kitaplardaki yeterlilik düzeylerini hakkındaki görüşlerini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin verdikleri cevap doğrultusunda yeterli olduğunu düşünenler ve yetersiz bulanlar ve dinleme etkinliği yapmayanlar şeklinde üç ana tema oluşturulmuştur. Yeterli olduğunu düşünen katılımcı sayısı 2 (%20)'dir. Yetersiz bulan katılımcı sayısı 7 (%70)'dir. Dinleme etkinliği yapmadığını ifade eden katılımcı sayısı 1 (%10)'dir.

3.5. Dijital İmkânları Kullanmanın Çocukların Anlama Düzeylerine Etkisine Yönelik Bulgular

Araştırmanın “*Derslerinizde dijital imkânları kullanmanın çocukların anlama düzeyleri üzerine etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?*” şeklindeki beşinci sorusu doğrultusunda toplanan veriler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Dijital İmkânları Kullanmanın Çocukların Anlama Düzeylerine Etkisine

Tema	İfade edilen	Katılanlar
<i>Etkisi olduğunu düşünenler</i>	Dijital imkânlar çocukların anlama düzeyini olumlu etkiliyor. Örneğin bir video içeriği izletildiğinde gerçek yaşamın bir simülasyonu gösterilmiş oluyor ve bu bazen yaşayarak öğrenmenin yerini tutabiliyor.(K1) Derste anlatılan konuların anlaşılmasını sağlamak amacıyla teknolojinin kullanımı önemli bir etken olarak görülmelidir. Çünkü görsel materyaller ve duyuşal işleyişler çocuğun konuya ilgi göstermesini ve konunun anlaşılmasını olumlu yönde etkiler.(K2) Evet. Kahoot kullanıyorum. Bu, rekabet ortamı sağlıyor ve yapabileceğini fark ediyor. Matchthememory kullanıyorum, hatırlamayı kolaylaştırıyor. Hafıza teknikleriyle öğretmek için görseller hazırlıyorum, çabuk öğrenmeyi sağlıyor.(K5)	K3, K4, K6, K7,K9,K10
<i>Etkisinin az olduğunu düşünenler</i>	Çok az. Öğretmen öğrenci iletişimi kopuyor. (K8)	

Tablo 6’da “*Derslerinizde dijital imkânları kullanmanın çocukların anlama düzeyleri üzerine etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?*” sorusu doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Çalışma kümesinde yer alan 10 öğretmen dijital imkânları kullanmanın çocukların anlama düzeyine etkisi hakkındaki görüşlerini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda etkisi olduğunu düşünenler ve etkisinin az olduğunu düşünenler şeklinde iki ana tema oluşturulmuştur. Etkisi olduğunu ifade eden katılımcı sayısı 9 (%90)'dur. Etkisinin az olduğunu düşünen katılımcı sayısı ise 1 (%10)'dir.

3.6. Dijital Kitaplardan Faydalanma ve Dijital Kitaplara Yönlendirme Düzeylerine Yönelik Bulgular

Araştırmanın “*Dijital kitaplardan faydalanyor musunuz? Öğrencilerinizi dijital kitaplara yönlendiriyor musunuz?*” şeklindeki altıncı sorusu doğrultusunda toplanan veriler Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Dijital Kitaplardan Faydalanma ve Dijital Kitaplara Yönlendirme Düzeyleri

Tema	İfade edilen	Katılanlar
<i>Yararlananlar ve Yönlendirenler</i>	Evet yararlanıyorum. Özellikle salgın döneminde etkileşimli dijital kitaplara daha çok kullandık ve öğrencilerimizi de yönlendirdik.(K1)	K3

	Z-Kitaplar çok faydalı oluyor. Çocuklarla akıllı tahtada online denemeler, soru çözümleri yapıyoruz. (K2)	
Yararlanmayanlar ve Yönlendirmeyenler	Hayır, faydalanmıyorum. Önceliğim basılmış kitaplar ama dijital kitap tercih eden öğrencilerime de bir şey demiyorum, direkt onları yönlendirmiyorum. Kütüphanede e kitaplar mevcut, tercih onların.(K6)	K4, K7, K8, K9
Sadece yararlananlar	Bazı yayımların dijital ders kitaplarını kullanıyorum. Dersin tekrarlatma açısından pratiklik sağlıyor.(K5)	K10

Tablo 7’de “Dijital kitaplardan faydalanıyor musunuz? Öğrencilerinizi dijital kitaplara yönlendiriyor musunuz?” sorusu doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Çalışma kümesinde yer alan 10 öğretmen dijital kitaplardan faydalanma ve dijital kitaplara yönlendirme düzeyleri hakkındaki görüşlerini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin verdikleri cevap doğrultusunda “yaralananlar ve yönlendirenler”, “yararlanmayanlar ve yönlendirmeyenler” ve “sadece yararlananlar” şeklinde üç ana tema oluşturulmuştur. Yaralananlar ve yönlendiren katılımcı sayısı 3 (%30)’tür. Yararlanmayan ve yönlendirmeyen katılımcı sayısı 5 (%50)’tir. Sadece yararlandığını ifade eden katılımcı sayısı 2 (%20)’dir.

3.7. Dijital Kitapların Çocuklara Okumayı, Kitabı Sevdirmeye Açısından Faydalı Olduğunu Düşünme Düzeylerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Dijital kitapların varlığının çocuklara okumayı sevdirmeye / kitabı sevdirmeye açısından faydalı olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?” şeklindeki yedinci sorusu doğrultusunda toplanan veriler Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Dijital Kitapların Çocuklara Okumayı, Kitabı Sevdirmeye Açısından Faydalı Olduğunu Düşünme Düzeyleri

Tema	İfade edilen	Katılanlar
Faydalı olduğunu düşünenler	Görsellik çocuğun zihninde anlatılan olayın canlanmasını sağlar. Bu yüzden dijital ortam, çocuklara kitap okumayı, kitaplara kolaylıkla ulaşması sağlar. (K2)	K3, K5, K7, K10
Faydalı olmadığını düşünenler	Dijital kitapların okumayı sevdirmeye etkisinin olmadığını düşünüyorum çünkü kitap sevgisinin ancak okuduklarına fiziksel olarak dokunarak kazanılabileceğine inanıyorum.(K1) Düşünmüyorum. Dijital ortamlarda çok fazla zaman harcıyorlar. (K4) Hayır düşünmüyorum. Çocuklar somutluğa daha çok önem verir. Elinde bir kitap olması ona okuduğu hissini daha çok verir. Ayrıca bir kitaplığı olduğunda onu sürekli görür ve şevki artar. Dijital olarak bu aynı etkiyi yaratmaz. (K9)	K8

Tablo 8’de “Dijital kitapların varlığının çocuklara okumayı sevdirmeye / kitabı sevdirmeye açısından faydalı olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?” sorusu doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Çalışma kümesinde yer alan 10 öğretmen dijital kitapların çocuklara okumayı, kitabı açısından faydalı olduğunu düşünme düzeyleri hakkındaki görüşlerini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin verdikleri cevap doğrultusunda faydalı olduğunu düşünenler, faydalı olmadığını düşünenler şeklinde iki ana tema oluşturulmuştur. Faydalı olduğunu ifade eden katılımcı sayısı 5 (%50)’tir. Faydalı olmadığını ifade eden katılımcı sayısı 4 (%40)’tür.

“Faydalı olabilir, evet. Ben sevmesem de, çağ dijital çağı, dijital kitaplar öğrenciler üzerinde etkili oluyor. Çünkü onlara farklı geliyor dijital kitaplar. Bu dönem çocukları telefonlara da bağımlı. Dijital kitaplar telefonları gibi onlara eğlenceli geliyor bence.(K6)” şeklindeki görüş hiçbir temaya dahil edilmemiştir.

3.8. Dört Temel Beceri Bağlamında Kullanılan Dijital Mecralara Yönelik Bulgular

Araştırmanın “Dört temel beceri bağlamında en çok kullandığınız dijital mecra hangisidir? Neden?” şeklindeki sekizinci sorusu doğrultusunda toplanan veriler Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Dört Temel Beceri Bağlamında Kullanılan Dijital Mecralar

Tema	İfade edilen	Katılanlar
Dijital Mecra Kullanıcılar	YouTube kullanıyorum. Çünkü daha hızlı ve zaman kaybettirmiyor.(K1)	K2, K3, K4, K10
	Akıllı tahta ve YouTube. Çünkü en çok içerik orada kullanabileceğim. (K9)	
	Kahoot. Okuduğunu anlama, sesli soru yanıtlama, kendi cevabımı oluşturma gibi seçenekleri var(K5).	
	Whatsapp. O en kolayıma geliyor, ondan(K6). EBA(K7).	
Dijital Mecra Kullanmayanlar	Akıllı tahta (K8)	

Tablo 9’da “Dört temel beceri bağlamında en çok kullandığınız dijital mecra hangisidir? Neden?” sorusu doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Çalışma kümesinde yer alan 10 öğretmen dört temel beceri bağlamında dijital mecraları kullanma düzeyleri hakkındaki görüşlerini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin verdikleri cevap doğrultusunda dijital mecra kullanıcılar ve dijital mecra kullanmayanlar şeklinde iki ana tema oluşturulmuştur. Dijital mecra kullanıcı katılımcı sayısı 9 (%90)’dur. Dijital mecra kullanmayan katılımcı sayısı 1 (%10)’dir.

3.9. Radyo, Televizyon, İnternet Gibi Sesli Ve Görüntülü Mecraların Kullanım Düzeylerine Yönelik Bulgular

Araştırmanın “Radyo, televizyon, internet gibi sesli ve görüntülü mecraların hangisini kullanmayı daha çok tercih ediyorsunuz? Neden?” şeklindeki dokuzuncu sorusu doğrultusunda toplanan veriler Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Radyo, Televizyon, İnternet Gibi Sesli Ve Görüntülü Mecraların Kullanım Düzeyleri

İnterneti tercih ediyorum. Çünkü istediğim içeriği seçebiliyorum.(K1)
Konuyla ilişkisi bağlamında tercih ediyorum. Çünkü bazı kazanımların dijital ortamdan daha iyi anlaşıldığı görülür.
Bu yüzden de bu tür ortamları kullanmakta fayda vardır.(K2)
İnternet. Çocuklar internetle daha fazla ilgili oldukları için tercih ediyorum. (K3)
İnterneti tercih ediyorum. Çünkü istek ve ihtiyaçlarımı karşılamak açısından daha verimli kullanabiliyorum.(K4)
İnterneti tercih ediyorum çünkü her şeye hızlı ve kolay ulaşabiliyorum. (K5)
İnternet tercih ediyorum. Çünkü pek çok işimi internet sayesinde hallediyorum.(K6)
İnterneti tercih ediyorum. Çünkü ulaşılması her durumda kolay olduğu için. (K7)

İnternet tercih ediyorum. Çünkü daha çok bilgiye ulaşıyor.(K8)

İnterneti tercih ediyorum. Çünkü zamanımı ve içeriğini ben ayarlayabiliyorum. İnternet en çok kullandığım mecra. (K9)

Çok fazla görsel ve sesli içeriğe ulaşma fırsatı olduğu için (K10)

Tablo 10’da “*Radyo, televizyon, internet gibi sesli ve görüntülü mecraların hangisini kullanmayı daha çok tercih ediyorsunuz? Neden?*” sorusu doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Çalışma kümesinde yer alan 10 öğretmen radyo, televizyon, internet gibi sesli ve görüntülü mecraları kullanma düzeyleri hakkındaki görüşlerini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin verdiği ortak cevaplar doğrultusunda temalaştırma yapılmamıştır. Tüm katılımcıların internet kullanımına yönelik ortak cevap verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların sorulara verdiği cevaplar doğrultusunda veriler incelenmiştir. Katılımcıların tamamı internette faydalandığını söylemektedir. Bunun sebepleri arasında; istediği içeriğe ulaşabilmek, çocukların internete ilgi duyması, internete hızlı ve kolay ulaşılması, zamanın ve içeriğinin öğretmen tarafından ayarlanabilmesi, görsel ve sesli içeriğe ulaşma vb. yer almaktadır.

4. Sonuç, tartışma ve öneriler

4.1 Sonuç ve tartışma

Bu araştırma ile Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin dijital imkânlardan faydalanma düzeyleri, sanal ortam ve dijital mecra tercihleri, derslerinde kullandıkları dijital imkânları ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Amaçlar doğrultusunda ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

Öğretmenlerin sosyal medyadan faydalanma düzeyleri tespit edilmeye çalışılmış; bu bağlamda üç tema oluşturulmuştur. Derslerinde sosyal medyadan faydalanmadığı ifade eden katılımcı sayısı 1(%10)’dir. Sosyal medya eğitim gruplarından faydalandığını ifade eden katılımcı sayısı 1(%10)’dir. Sosyal medyadan faydalandığını ifade eden katılımcı 8(%80)’dir.

Araştırmada çalışma kümesinde yer alan Türkçe ve edebiyat öğretmenlerinin, dijital imkânlardan faydalanarak şiir dinletisi yapma düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevap doğrultusunda “şiir dinletisi yapanlar” ve “şiir dinletisi yapmayanlar” şeklinde iki ana tema oluşturulmuştur. Şiir dinletisi yaptığını ifade eden katılımcı sayısı 8(%80)’dir. Şiir dinletisi yapmadığını ifade eden katılımcı sayısı 2 (%20)’dir.

Telaffuz problemlerini düzeltmek için dijital imkânlardan faydalanma düzeyleri ifade edilmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda “faydalananlar” ve “faydalanmayanlar” şeklinde iki ana tema oluşturulmuştur. Faydalandığını ifade eden katılımcı sayısı 4(%40)’tür. Faydalanmadığını ifade eden katılımcısı sayısı 6 (%60)’dir.

Öğretmenlerin verdikleri cevap doğrultusunda ders kitaplarında yer alan dinleme etkinliklerinin “yeterli olduğunu düşünenler”, “dinleme etkinliklerini yetersiz bulanlar” ve “dinleme etkinliği yapmayanlar” şeklinde üç ana tema oluşturulmuştur. Yeterli olduğunu düşünen katılımcı sayısı 2 (%20)’dir. Yetersiz bulan katılımcı sayısı 7 (%70)’dir. Dinleme etkinliği yapmadığını ifade eden katılımcı sayısı 1 (%10)’dir.

“*Derslerinizde dijital imkânları kullanmanın çocukların anlama düzeyleri üzerine etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?*” sorusuna yönelik verilen cevaplar ışığında öğretmenlerin verdikleri cevap

doğrultusunda “yaralananlar ve yönlendirenler”, “yararlanmayanlar ve yönlendirmeyenler” ve “sadece yararlananlar” şeklinde üç ana tema oluşturulmuştur. Yaralananlar ve yönlendiren katılımcı sayısı 3 (%30)’tir. Yararlanmayan ve yönlendirmeyen katılımcı sayısı 5 (%50)’tir. Sadece yararlandığını ifade eden katılımcı sayısı 2 (%20)’dir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, çocuklara okumayı sevdirmeye / kitabı sevdirmeye açısından dijital kitapları değerlendirdiği soru için “ faydalı olduğunu düşünenler”, “ faydalı olmadığını düşünenler” şeklinde iki ana tema oluşturulmuştur. Dijital kitapların faydalı olduğunu ifade eden katılımcı sayısı 5 (%50)’tir. Faydalı olmadığını ifade eden katılımcı sayısı 4 (%40)’tir. “*Faydalı olabilir, evet. Ben sevmesem de, çağ dijital çağ, dijital kitaplar öğrenciler üzerinde etkili oluyor. Çünkü onlara farklı geliyor dijital kitaplar. Bu dönem çocukları telefonlara da bağımlı. Dijital kitaplar telefonları gibi onlara eğlenceli geliyor bence.(K6)*” şeklindeki görüş hiçbir temaya dâhil edilmemiştir.

Öğretmenlerin dört temel beceri bağlamında dijital mecraları kullanma düzeyleri hakkındaki görüşleri doğrultusunda “dijital mecra kullananlar” ve “dijital mecra kullanmayanlar” şeklinde iki ana tema oluşturulmuştur. Dijital mecra kullanan katılımcı sayısı 9 (%90)’dur. Dijital mecra kullanmayan katılımcı sayısı 1 (%10)’dir.

Son olarak çalışma kümesinde yer alan 10 öğretmen radyo, televizyon, internet gibi sesli ve görüntülü mecraları kullanma düzeyleri hakkındaki görüşlerini ifade etmiştir. Öğretmenlerin verdiği ortak cevaplar doğrultusunda temalaştırma yapılmamıştır. Tüm katılımcıların internet kullanımına yönelik ortak cevap verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların sorulara verdiği cevaplar doğrultusunda veriler incelenmiştir. Katılımcıların tamamı internette faydalandığını söylemektedir. Bunun sebepleri arasında; istediği içeriğe ulaşabilmek, çocukların internete ilgi duyması, internete hızlı ve kolay ulaşılması, zamanın ve içeriğinin öğretmen tarafından ayarlanabilmesi, görsel ve sesli içeriğe ulaşma vb. ifadeler yer almaktadır.

Bilgiyi üreten toplumların yaşamlarını etkin bir şekilde sürdürebilmeleri için teknolojiye hızlı değişimleri yaşantılarında hissettirmeleri gerekmektedir (Balay vd., 2015, s.17). Eğitim verenler, teknolojiye bu hızlı gelişime ayak uydurabilmek ve bu konuda eğitim verdiği kitleye de rehberlik etmekle mesuldür. Eğitim sürecinde karşımıza çıkan materyaller gündelik hayat şartları içerisinde değerlendirilerek dijitalleşme yoluna doğru kayma göstermekte; dijital imkanlar ve dijital materyal kavramı sürekli olarak karşımıza çıkmaktadır. Dijital ya da dijital olmayan materyaller ile eğitim süreci içerisinde kişinin bilgiye ulaşma yolları, ulaştığı bilgileri uygun alanlarda kullanabilmeleri ve sorunlarla karşılaştığında uygun çözümler geliştirebilmeleri amaçlanmaktadır (Köde, 2020, s.2). Günümüz şartlarında internet kullanımının yaygınlaşması ve internetin daha kolay ulaşılabilir hale gelmesiyle birlikte tek duyuya hitap eden tek yönlü eğitim anlayışı yerini birden fazla duyuya hitap ederek anlamı zenginleştiren çok yönlü eğitim anlayışına bırakmıştır. Bu durum öğrencilerin gelişim düzeyleri açısından anlam taşımaktadır.

Günümüzde internet, eğitime yönelik hedefler için kullanılmakta ve çağdaş eğitim uygulamalarında hızla yaygınlaşmaktadır (Balay vd.,2015, s.17). Araştırma ile birlikte ortaya çıkan sonuçlarda da; günümüz öğretmenlerinin internet ile yoğun bir ilişki içerisinde bulunduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların bilgiye kolay ulaşmaları, istedikleri zaman ulaşmaları, hızlıca ve kolay ulaşmaları gibi sebeplerle interneti tercih ettikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte, derslerinde öğrencilerine dijital mecralar aracılığı ile eğitim veren öğretmenlerin sayısının, sosyal medya kullanan öğretmen sayıları ile doğru orantılı olarak artış göstermediği açıkça görülmektedir. Yaşamlarında farklı amaçlarla (sosyal

medya, gezinti, haber alma vb.) internet kullanan öğretmenlerin derslerinde ders anlatımına katkı sağlayacak şekilde internetten faydalanmaması durumu eğitimde dijital kullanımının güncel hayatın hızına yetişemediğini ve öğretmenlerin interneti yeterli miktarda derslerine entegre edemediğini ortaya çıkarmaktadır.

Araştırma sonucunda dinleme/izleme etkinlikleri ile derslerde birden fazla duyuya hitap eden öğretimi tercih eden öğretmen sayısının da yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Ders kitaplarında yer alan etkinliklerin yetersiz olması ve zaman kısıtı gibi sebeplerle gerek şiir dinletilerinde gerekse telaffuz problemlerini gidermeye yönelik yeterli düzeyde dinleme izleme çalışması yapılmadığı ortaya konmuştur. Bu bağlamda; çağımızın dinlemeye/izlemeye dayalı mesaj yoğunluğu göz önünde bulundurulduğunda, dinleme becerisini eleştirel boyutta geliştiren etkinliklerin sayısının da artırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır (Erkek, Batur, 2019, s.375).

Öte yandan dijital mecraların derslerde kullanım oranının öğretmenlerin yaşları ile alakalı olduğu da gözlemlenmiştir. Yaşça daha genç olan öğretmenler, deneyimleri az olmasına rağmen daha çok internet kullanmakta ve internet aracılığı ile derslerine katkı sağlamaktadır. Buna rağmen; yaşça olgun olan ve gençlere oranla daha deneyimli kabul edilen öğretmenlerin daha çok klasik yöntemlerle (kitaptan takip etmek vb.) ders anlatımını tercih ettikleri gözlemlenmiştir. Nitekim yapılan başka çalışmalarda da bilgi edinme, mesleki gelişim ve iletişim boyutlarında öğretmenlerin yaş grupları açısından anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. 41 yaş altında olan öğretmenlerin internet kullanma becerilerinin daha gelişmiş olduğu doğrulanmıştır (Ertürk, 2007, s.38-39) Yapılan başka özgün bir araştırmaya göre de öğretmenlerin eğitim durumları (lisans-yüksek lisans) ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farka rastlanılmadığı saptanırken aynı öğretmenlerden 31-40 yaş aralığında olanların dijital okuryazarlık düzeylerinin 46 yaş ve üzeri olan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir (Gökbulut, 2021, s.477).

4.2. Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusunda öğrencilerin ve öğreticilerin gelişimi, eğitimin devamlılığı ve güncelliğinin desteklenmesi göz önünde bulundurularak bazı öneriler oluşturulmuştur. Bu bağlamda;

1. Dijital mecralar ve dijital imkânlardan sağlanacak faydalar konusunda öğreticilere yönlendirici eğitimler/seminerler verilmelidir. Böylelikle öğretmenlerin dijitalleşme ile mesafelerini azaltmaları sağlanmalıdır.
2. Dört temel dil becerisi bağlamında dijital mecralardan yararlanma düzeyleri araştırılmalı, eksik olan yönler tespit edilmeli ve desteklenmelidir.
3. Özellikle okuma alışkanlığı kazandırmada dijital mecranın öneminin tespit edilmesi ortaokul ve lise düzeyinde eğitim alan çocukların gelişimi açısından büyük önem arz etmektedir.
4. Ders kitaplarında yer alan dijital yeterlilikler tekrar gözden geçirilmeli dijital metinlere olabildiğince yer verilmelidir.
5. Ortaokul ve lise düzeyinde eğitim alan öğrencilerin Türkçeyi doğru kullanmaları ve doğru telaffuz etmeleri konusunda öğreticilerin dijital imkânlardan daha fazla faydalanmaları sağlanmalı ve bu doğrultuda gerekli yönlendirmeler yapılmalıdır.

Kaynakça

- Aksoy, N. C., Karabay, E., & Aksoy, E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk İletişim*, 14(2), 859-894.
<https://doi.org/10.18094/josc.871290>
- Arslan A. Esra ve Tavşancıl Ezel. İçerik Analiz ve Uygulama Örnekleri. İstanbul: Epsilon, 2001.
- Avcı, E. (2013). Dijital Sanat Bağlamında Dijital Teknolojilerin Güzel Sanatlar Eğitimine Entegrasyonu: Bir Eylem Araştırması (Doctoral dissertation, Anadolu University (Turkey)),21.
<https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/handle/11421/3720>
- Balay, R., Ahmet, Kaya., & Çevik, M. N. (2015). Öğretmenlerin İnternete Yönelik Tutumları ve Eğitsel İnternet Kullanım Öz-Yeterlik İnanç Düzeyleri. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 1(23), 16-31.
- Çekmez, E, Yıldız, C ve Bütüner, S. Ö. (2012). “Fenomenografik Araştırma Yöntemi” Necatibey Faculty of Education Electronic Journal of Science & Mathematics Education, 6(2), 77-102.
- Duran, E., & Özen, N. E. (2018). Türkçe derslerinde dijital okuryazarlık. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(2), 31-46. <https://dergipark.org.tr/en/pub/turkegitimdergisi/issue/41487/464125>
- Erkek, G., Batur, Z. (2019) Ortaöğretim Türk Dili Ve Edebiyatı Ders Kitaplarında Eleştirel Dinleme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 7(98), 375-386.
<http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.36801>
- Ertürk, R. (2007). Öğretmenlerin internet kullanma becerileri ve internet'e yönelik tutumları (Doctoral dissertation, Sakarya Üniversitesi (Turkey) <https://hdl.handle.net/20.500.12619/92643>
- Gökbulut, B. (2021). Öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile hayat boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11(3), 469-479.
- Maden, S., & Aydın, Önal. (2018). Elektronik bilişim ağı (EBA)'ndaki ortaokul Türkçe dersi içeriklerinin kullanımı üzerine bir araştırma. *Journal of Language Education and Research*, 4(2), 101-121.
<https://doi.org/10.31464/jlere.399414>
- Miles, B. M. ve Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis (2nd ed.). London: Sage Publisher.
- Kocaman-Karoğlu, A. (2016). Okul öncesi eğitimde teknoloji entegrasyonu: dijital hikâye anlatımı üzerine öğretmen görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 7(1), 175-205.
<https://doi.org/10.17569/tojqi.87166>
- Kozan, M., & Özek, M. B. (2019). Böte Bölümü Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeyleri Ve Siber Zorbalığa İlişkin Duyarlılıklarının İncelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(1), 107-12n o. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.538657>
- Köde, K., (2020). Öğretmenlerin Dijital ve Dijital Olmayan Materyalleri Seçim ve Kullanım Kriterlerinin İncelenmesi. [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. Konya.
- Kurtdede Fidan, N. (2008). İlköğretimde araç gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 1(1), 48-61. <https://keg.aku.edu.tr/arsiv/c1s1/c1s1m4.pdf>
- Oral, B. (2004). Öğretmen Adaylarının İnternet Kullanma Durumları. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayında sunulan bildiri. İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Solak, M. (2012). Öğretmenlerin akıllı tahta kullanımına karşı tutumlarının teknoloji kabul modeline göre incelenmesi. [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. Sakarya. <https://hdl.handle.net/20.500.12619/74712>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yunus, A. L. P., & Kaleci, D. YouTube Sitesindeki Videoların Eğitim Materyali Olarak Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri. *International Journal of Active Learning*, 3(1), 57-68.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijal/issue/35833/373837>

https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLEYY_GENE_L_YETERLYKLERI.pdf

<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/>

<https://www.eba.gov.tr/>

Adres

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeđi Sokak, No:14/8
Kadıköy - İSTANBUL / TÜRKİYE 34714
e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

Address

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeđi Sokak, No:14/8
Kadıköy - ISTANBUL / TURKEY 34714
e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616